

Szerkesztőségi iroda:
Nagybeeskerek Zápolya-
utca 1., hová a lap szel-
lemi részét illető min-
den közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:
Pleitiz Fer. Pál könyv-
nyomdája Nagybeeske-
rek, Zápolya-u. 1., hová
a hirdetések, előfizetések
és a lap szétküldésére
vonatkozó felszólalások
intézendők. Telefon 21.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: dr. Brájjer Lajos.

Felölös szerkesztő: Somfai János.

Előfizetési árak:

Egész évre — — 24 K
Félévre — — — 12 K
Negyedévre — — 6 K
Egyes szám ára 8 fillér.

Hirdetéseket

a kiadóhivatal veszi föl.
Azonkívül az összes hir-
:: :: detési irodák. :: ::

Megjelenik vasár- és
ünneppnapok kivételével
mindennap d. u. 5 órakor

Nagybeeskerek, 1914.

XLIII. évfolyam, 11. szám.

Csütörtök, január 15.

Öt esztendő Torontálvármegye népoktatásából.

Grézlo János kir. tanfelügyelő jelentése.

II.

E helyütt elismeréssel kell megemlékezni vármegyénk derék tanítószáráról, kiknek képzettsége, ügybuzgalma s hazafias gondolkozása tette lehetővé, hogy az 1907. évi XXVII. t. c. a magyar nemzeti népoktatás megalapozására lefektetett elvek minden nagyobb zökkenés nélkül a gyakorlatba átvihetőek voltak. Az azóta elmúlt alig öt tanév különösen a nem magyar tanítvány iskolák belételeit teljesen áttörte. Ezen iskolák tanítószárá részint jobb javadalmazás mellett, de főleg az említett törvények rendelkezései s az általuk támogatva, ma már méltán sorozható a magyar nyelv munkái közé.

Fokozott ellenőrzésünk mellett a magyar nyelv tanítása terén évről-évre jobb eredményt észlelünk. 35 magyarul nem tudó gör. kel. szerb s román tanító nyugdíjaztatott s ma már alig van 1—2 olyan tanító, aki a magyar nyelvet oktató képességgel ne bírna.

Állami polgári fiúiskolát szerveztem Perjámoson, Módoson, községi polgári fiúiskolát Nagyikindán. A törökbecsei állami polgári fiú és lányiskola s a perjámosi állami polgári fiúiskola nagyobbra államköltségen monumentális épületet nyert. A zombolyai és a nagyikindai államosítandó községi és a módosi áll. polgári fiúiskolák új épületei építés alatt vannak. Ezen említett építkezések egy millió 344 ezer koronába kerülnek, mely összegből a községek a telkek árán felül csak 380 ezer koronát fedeztek.

Állami óvodát szerveztem Györgyházán, Nagygájon, Szentjánoson, Urmenyházán, Zichyfalván, Csenén, Torontálkeresztesen, Bégaszentgyörgyön, Béga-főn, Zsigmondfalván, Keglevichháza-n, Óbesenyőn, Óteleken, Óbében, Ószentivánon, Szanádán, Szőregén kettőt, József-falván s Ujszentivánon. Községi óvodát Csebzén, Nagyesanádán (II) s Karlován (II), a bocsári községi óvodát állami kezelésbe vettem.

Új óvoda épült Nagygájon, Zichyfalván, Csenén, Kistárnokon (községi), Béga-főn, Alsóelemén, Zsigmondfalván, Bozsáron, Tiszahegyesen (községi), Keglevichháza-n, Csebzén (községi), Karlován (községi II), Kumánban (községi), Melenczén (községi), Szanádán s József-falván.

Az állami óvónők illetményei az 1913. évi XXXIX. t. c. értelmében rendezettek, az emelkedés 30—40%, a nem állami óvónők fizetésének az 1913. évi XL. t. c. értelmében való rendezése most van folyamatban, az emelkedés 25—100%. Iparostanonciskolát szerveztem Bégaszentgyörgyön, Perlaszon s Törökkanizsán, leánytanonciskolát Nagybeeskereken.

E helyütt legyen szabad a m. kir. statisztikai hivatal által egybeállított táblázatok alapján vármegyénk 1908/9—1911/12. tanévi népoktatási viszonyait felülbiztató összehasonlító táblázatot bemutatnom. Az adatok az egész vármegyéről szólnak.

Elemi népokiskolák.

	Az 1908 tanévben			Az 1911/12. tanévben		
	iskola	tanerő	tanuló	iskola	tanerő	tanuló
állami elemi	84	294	17.793	106	407	22.618
községi	116	335	21.181	94	405	17.958
róm. kath.	49	110	6.774	50	116	6.522
g. kath.	5	5	210	4	4	194
ref.	4	5	188	4	5	227
ág. ev.	5	7	481	5	7	477
g. k. szerb	56	117	11.918	57	188	12.071
g. k. román	29	59	4.328	28	57	4.645
izr.	3	5	162	3	5	145
magán	11	13	612	8	11	492
Összesen	362	1010	63.647	359	1105	65.249

Kisdedővódák.

	Az 1908/9. tanévben			Az 1911/12. tanévben		
	óvoda	óvónő	3-6 éves gyermekek	óvoda	óvónő	3-6 éves gyermekek
állami	59	41	3762	49	55	4812
községi	72	73	7313	77	77	7052
g. kath.	2	2	176	2	2	255
g. kel.	3	3	294	6	6	591
tarsul.	5	6	336	3	3	276
magán	1	1	71	1	1	88
állandó menház	12	12	1070	12	12	882
Összesen	134	138	13022	150	156	13926

A szorosabb értelemben vett népoktatási ügyeken kívül az általános népkultúra s az ezt művelő intézmények támogatása s elöbbrévitele is fő gondomat képezte.

A patronázs-ügyet úgy a nagybeeskereké, mint a nagyikindai kir. törvényszék területén működő tanítók közt sikerült megismertetni s megkedveltetni, a javaslatomra kinevezett gondviselők szívvel-lélekkel dolgoznak ezen humánus intézmény felvirágoztatásán.

Megalakítottam a vármegyei kulturegyesület keretében a gyermektanulmányi osztályt. A gyermeki lélek tanulmányozása nagyobb iskolákban odaadó buzgósággal folyik s a múlt évben rendezett országos kiállításán igen szép eredményt vettünk részt.

Az iskolán kívüli népszerű előadások mind nagyobb teret hódítanak. Az országos közművelődési tanács, a szabadoktatási tanács s a vármegyei kulturegyesület támogatása mellett évről-évre 40—50 községben a tanítók a téli hónapokban népszerű előadásokat tartanak a lakosság élénk érdeklődése mellett.

A tanítók amíg ezáltal egyrészt a nép között az általános műveltséget terjesztik s elvonják őket a korsmazástól, másrészt megfelelő mellékkeresetre tesznek szert.

Minden előadás után járó 6 koronát részint a vall. és közokt. m. kir. minisztertől, részint a vármegyei kulturegyesületől nyernek.

A vármegye 44 községében 1554 analfabétát tanítottunk meg írni és olvasni, az orsz. közművelődési tanács anyagi támogatásával rendezett ingyenes tanfolyamokon. Ezen működésem elismerésül a közművelődési tanácstól díszoklevéllel tüntettem ki, miben még csak 4 tanfelügyelő részesült.

Ha még megemlítem, hogy ugyancsak a kulturegyesület alatt s támogatásával Nagybeeskerekén a mese-mondó-délutánokat is szerveztem, melyek a kicsinyek részéről nagy népszerűségnek örvendenek, jelentésem végére értem.

A tekintetes közigazgatási bizottság ítéletére bizom annak megállapítását, hogy a felsorolt adatok mennyiben jelentenek eredményt?

El nem mulaszthatom a tekintetes közigazgatási bizottságnak, a törvényhatóság s annak belső és külső tisztikarának, az egyházi főhatóságok s a lelkeseknek, a jegyzői karnak, az iskolák helyi hatóságának szíves közreműködése s támogatásáért itt is köszönetet mondani, — s azt továbbra is kérni.

Egy havi közigazgatás.

Nagybeeskerek, jan. 15.

A közigazgatási bizottság hétfői üléséről még adjuk a következőket:

Vámos Ignác műszaki tanácsos jelentése

az utügyekről

a következő:

A vármegye területén átvonuló állami és törvényhatósági közutak általában véve kielégítő állapotban vannak. A szeged—temesvár—szászsebesi közut 46.500—50.450 km. nagyszentmiklósi átkeleti szakaszának ciklopskövel leendő ellátásához szükséges kőanyag szállítása

megkezdett, úgy, hogy a munka kedvező időjárás beálltával megkezdhető lesz. A nagybeeskerek—zsablvai, valamint a panesova—kevevárai th. közutakon folyamatban levő utépítéseket a beállott fagy miatt be kellett szüntetni. Az utadó természetbeni leszolgáltatására kötelezettek az elmúlt hónapban 1899 kézinapszámot leszolgáltattak.

Közegészség.

Dr. Hajdegger Lajos megyei főorvos jelentése így hangzik:

Torontálvármegye közegészségügyi viszonyai a most mult december havában kedvezőbbre fordultak. Ugyanis a Torontáludvar községben még beteg maradt 1 kolerásgyermek meghalt s miután ezen községben újabb koleraeset fel nem lépett, a belügyminiszter Torontáludvart koleramentesnek jelentette ki, végre Tiszaszentmiklóson december 6-án újból egy 62 éves nő ázsiai koleraában megbetegedett és az napon el is halt. Ezen most felemlített eset óta több koleraeset fel nem lépett és így már december 23-án az egész vármegyénk területe koleramentesnek nyilvánított és az összes zárlatok feloldattak. Hazánkat pedig a belügyminiszter december 29-én ad 136307/913. sz. alatt kelt rendeletével koleramentesnek nyilvánította. Heveny fertőző betegségek közül bejelentettek: 68 vörheny, 15 hasi-hagymáz, 64 difteritisz, 65 kanyaró, 2 hökhurut és 7 bányahimlő. Iskolák rövid időre bezártattak: Karátsonvilágot difteritisz, Tamaslaka és Nagyjécsa községeiben vörheny miatt; óvodák pedig Csátádon és Csőszteleken difteritisz miatt zártattak be. Végre felemlíti, hogy Gillich János dr. a nagybeeskerekéi kórházban alorvosnak, Sajó Lajos dr. pedig panesovai járásorvosnak kineveztetett.

Állategészségügy.

Axmán János kir. főállatorvos havi jelentése szerint december havában a vármegye területén ragadós állatbetegség megállapított: takonykór 1, rühkór 2, lépfene 5, sertéspestis 5 és veszettség 4 községben, megszűnt rühkór 5, lépfene 6, sertésorbánc 3, sertéspestis 15 és veszettség 5 községben.

Bogcha Márton árvaszéki elnökhelyettes az árvauügyekről, dr. Kovács Rókus kir. ügyész a börtönügyekről tett jelentést, de különösebb fölemlíteni valójuk nem volt.

Végül különböző felelőzött, kihágási és betegápolási ügyet intéztek el.

Gazdaünnepély Máriaföldén.

— Borkiállítás és gazdagylés. —

— Saját tudósítónktól. —

A Délvidéki földmivelők Gazdasági Egyesülete vasárnap vándorgyűléssel egybekötött borkiállítást rendezett Máriaföldé községben, amely gazdaünnepély a község és a vidéki gazdák, valamint az intelligencia élénk részvétele mellett nagy sikerrel folyt le. A máriaföldéi szőlősgazdák ez alkalommal ismételtelen bebizonyították, hogy a szőlőművelés s bortermelés terén, amely művelési ág ugyszólván a község fő bevételi forrása, mintaszerű gazdálkodást üznek és hogy igazán méltók arra az előnyösen ismert hírnévre, melynek boraik révén örvendenek nemcsak a vidéken itthon, hanem a külföldön is, ahova elterjedt kivitellük van.

Az érkezett vendégeket a szokott vendégszeretettel és lelkesedéssel fogadta a község lakossága, Marschang Miklós jegyzővel az élén. Az egyesület köz-

HIREK.

IDŐJÁRÁS.

A nagybecskereki meteorológiai állomás időjárás-jelentése.

Január 15.

Barométer áll 752.6. Délután 1.38 órakor: Hőmérő 1.6 C°. Hőmérséklet: maximum 14-ikén — 2.4 C°, min. ma reggel — 4.8 C°. Csapadék 3.2 mm. Felhőzet Nb10. 15 cm. hó. Szélirány és erősség NEI. Jólát a következő 24 órára: Hideg, nyugaton havazás.

Jelmagyarázat: A barométer állása a déli leolvasást tünteti fel a helyi magasságra való átszámítás nélkül; 0° C-ra redukálva. Maximum és minimum este 8 óra 38 perctől másnap este 8 óra 38 percig; csapadék reggel 6 óra 38 perctől másnap reggel 6 óra 38 percig; felhőzet: Ci = fűtőfelhő, Cu = gomolyfelhő, St = rétegesfelhő, Nb = esőfelhő, Ci-St = felhőfátyol, Ci-Cu = báránnyfelhő, Cu-St = réteges gomolyfelhő. Szélirány: N = észak, S = dél, W = nyugat, E = kelet. Felhőzet nagyság: 0 = tiszta ég, 10 = teljesen borult. Szélereősség: 0 = szélesend, 8 = nagy vihar.

— **Személyi hir.** Jankó Ágoston alispán néhány napra Krassószörény-megyébe utazott.

— **A rezsházai ármentesítő társulat miniszteri biztosa.** A m. kir. földművelésügyi miniszter Csernovics Diodor dr. miniszteri tanácsos, állami jószágigazgatónak a rezsházai ármentesítő és belvizelesapó társulatnál elfoglalt miniszteri biztosi megbízatását a társulat közgyűlésének egyhangú kívánságához képest 1913. évi december 4-én történt leteltétől számított további két év tartamára meghosszabbította.

— **Kinevezés.** Az Osztrák-Magyar Bank főtanácsa legutóbb tartott ülésében Grandjean Andor tisztviselőt felülvizsgálónak nevezte ki.

— **Izraelita istentisztelet.** A nagybecskereki izraelita templomban a péntek esti istentisztelet délután fél 5 órakor kezdődik.

— **A szerb egyházi dalárda estélye.** Magas színvonalu, kitűnően sikerült zeneestélyt rendezett tegnap a görög keleti újév napján a nagybecskereki szerb egyházi dalárda a városi színházban. Zene- és énekszámok, apró szindarabok változtak ügyes megválasztással s határos előadásban. A színház egészen megtelt közönséggel, amelynek sorában ott volt dr. Dellimanics Lajos főispán nejevel, a szerb társadalom vezetői: dr. Gyorgyevics Milos kir. tanácsos, Sztraity György főesperes, Stakity Zsarkó esperes és mások. Az estélyen a 29-ik gyalogezred zenekara adott elő pompásan több zeneszámot, majd a szerb egyházi dalárda énekelt kitűnő szabotossággal. Előadtak továbbá egy dialógot és egy kis szindarabot, amelyekben dr. Matiesné, Jovanovicsné, Maximev Katia, Kupuszarovics Jenő, Jovanovics, Sztankov Szvetozár és Piperszki Kamenko szerepeltek, akik nagy ügyességgel s a közönség élénk tetszése mellett játszottak. A közönség általában a műsor minden egyes számát lelkes elismeréssel fogadta s az előadókat zajosan megtapsolta. Az estély után a közönség átvonult a kaszinótársulat helyiségeibe, ahol a reggeli órákig folyt a tánc a legvidámabb hangulatban.

— **A zombolyai szabadliceumból.** A kultúregyesület zombolyai szabadliceumban január 19-ikén, hétfőn Czöndör László polgári iskolai tanár tart előadást a vizezepp élővilágáról vetített képekkel.

— **A Torontáli Athletikai Klub bálja.** A Torontáli Athletikai Klub tagjai tegnap este tartott ülésükön elhatározták, hogy január 31-ikén tánemulatságot rendeznek a Kaszinó-társulat helyiségeiben. Az egyletnek husz éves fennállása alatt rendezett báljai mindig kitűnő sikerrel jártak s a rendezőség most is mindent elkövet, hogy az athléta-bál jóhírnevét

ponti vezetősége részéről Wittmann János országgyűlési képviselő, elnök. Blaskovics Ferenc apátkanonok, elnökhelyettes és Dold István. Lunia-csek Albert egyesületi titkárok jelentek meg.

A közigazgatási hatóságot Horváth Zoltán főbíró és Sztójánovics Vazul tb. főbíró képviselte. A szőlészeti és borászati felügyelőség részéről pedig Halász Lajos voltak jelen.

A megnyitás.

A vasárnapi istentisztelet után délelőtt tíz órakor folyt le az egyesületi helyiségekben díszesen és izlésesen rendezett kállítás megnyitása keretében a vándorgyűlés, az összes vendégek jelenlétében, nagy érdeklődés mellett. Junker Miklós főkegyeleti elnök üdvözlő beszéde után Wittmann János elnök nagyobb-szabású beszéddel nyitotta meg a kiállítást. Nagy tetszés mellett fejtegette a gazdák összetartásának szükségességét, különösen a mostani pénzügyi, társadalmi és agrárpolitikai nehéz időben.

Dold István egyesületi titkár, mint a kiállítás főrendezője, annak eredményéről számolt be. Eszerint összesen 177-féle bor volt kiállítva; ezek közül 63 idegen, nevezetesen Torontálalmás, Boksánbánya, Nákófalva, Boesár, Teremi, Nagyzsám, Nyerő, Ujarad, Nagyszentmiklós, Bakóvár és Ujszentanna községekből. Csoportonként 122 új fehér bor, 21 sillerbor, 13 fajbor, 13 óbor és 8-féle vörösbor. A bírálóbizottság, amely már szombatn ült össze, a következő díjakat ítélte oda és pedig:

A díjazás.

I. díj: diszoklevél, új fehér borokért: Ehrling Emil Máriafölde, Buchner Lipót Torontálalmás, ifj. Schulder Lőrinc, Schopplocher Márton, Molnár Ferenc, Schulder József, Schreidl Mihály, Brand Hugó Máriafölde. — Oborokért: Feisthammel Márton (2 díj) Máriafölde, Buchner Lipót Torontálalmás, Vörösborért: Dörner László Máriafölde.

II. díj: elismerő oklevél, új fehér borért: Ács János Bakóvár; Schulder József, Götz György, Straub Lőrinc, Schuszter Mihály, Kahlesz Miklós, Hunyár János Máriafölde; Schmidt J. Ferenc Nákófalva; Hunyár Tamás, Günther Péter Máriafölde. — Sillerborért: Pencz János Nákófalva; Ginzinger Ádám Máriafölde. — Oborért: Müller Lőrinc (2 díj) Máriafölde. — Vörösborért: Neuliszt Péter Nyerő.

III. díj: elismerő oklevél, új fehér borért: Decker József, Ginzinger Ádám Máriafölde; Veinróth Károly Bakóvár; Müller Lőrinc Máriafölde; Neuliszt Péter, Thomasz Antal Nyerő; Schütz Károly, Huhn György Máriafölde, Bastian Péter Nyerő, Ehrling Péter Máriafölde, Sillerborért: Pfanner Károly, Reisz Márton Máriafölde.

Mellékesen 35-féle pálinka is ki volt állítva; itt I. díjat nyertek: ifj. Schulder Lőrinc, Ginzinger Ádám; II. díjat: Hunyár János, Müller Kristóf és III. díjat Huster Jakab, Matyi Péter Máriaföldéről.

Az eredmény kihirdetése után Blaskovics Ferenc elnökhelyettes elismerését fejezte ki a kiállítás sikere fölött és lelkes szavakban ecsetelte az egyesület feladatát úgy gazdasági, mint kulturális téren.

A lakoma.

A kiállítás megtekintése után délben 200 terítékes közös ebédre gyűltek össze a vendégek, mely alatt a máriaföldei dalárda Hunyár Károly isk. igazgató, karmester vezetése alatt szebbnél-szebb dalokat adott elő. Lelekes pohárköszöntőket mondtak: Wittmann János a királyné; Blaskovics Ferenc Darányi volt és Ghillányi jelenlegi földművelésügyi miniszterre, kikhez a gyűlés üdvözlő táviratot is intézett; Horváth Zoltán főbíró az egyesületi vezetőségre; Blaskovics Horváth Zoltán főbíróra s a közigazgatási hatóság képviselőire; Dold titkár Máriafölde községre stb.

Délután 3-5 órakor a vendégek pincelátogatásokat végeztek Müller Lőrinc, Becker Vendel, Mayer György, Hunyár János és Strach Lőrinc elsőrendű bortermelőknél. Este a kath. ifjúsági egyesület műkedvelői előadása és a fiók-egyesület tánemulatsága fejezte be az igen sikerült ünnepélyt.

megőrizze s az ezuttal is minden tekintetben sikerüljön.

— **A cárnó.** A Modern Moziban ma este a Nordisk-filmtársaság legújabb nagyszabású főlvétele, „A cárnó” című érdekes dráma kerül színre. Az előadás a városi színházban lesz.

— **Köszönet.** A helybeli Mayer-féle söresarnok jótékony asztaltársasága a szerb jótékony nőgyűlet nemes céljaira tiz koronát adományozott, mely összegért ezennel hálás köszönetet mond Kupuszarovits Mária elnök.

TÁVIRATOK.

A képviselőház ülése.

A tegnapi ülés. — A mai nap. — Ujabb kizárások. — A sajtójavaslat vitája. — Az igazságügyminiszter beszéde.

Budapest, jan. 15. (A „Torontál” eredeti távirata.) A tegnapi ülésen a sajtójavaslat tárgyalásának folytatásánál az ellenzék még többször rendetlenkedett, amiért többeket közülök a mentelmi bizottság elé utasítottak s ma a Ház kizárta őket. Egyebekben a sajtójavaslat-hoz tegnap délután még ketten szólaltak föl az ellenzék részéről, ma délelőtt pedig az alkotmánypárti Eszterházy Móric gróf beszélt, majd pedig Balogh Jenő igazságügyminiszter reflektált a vitában elhangzott felszólalásokra s érdekes volt az a kijelentése, hogy nem érti, hogyan beszélhetett Székely Ferenc volt igazságügyminiszter a sajtójavaslat ellen, mikor éppen az ő javaslatából vett át a mai javaslatba több sérelmesnek mondott pontot.

Mai tudósításunk különben így szól:

A tegnapi ülésen

Ráth Endre után még Kállay Ubul és Horváth Gyula beszéltek a sajtójavaslat ellen, majd áttértek az interpellációkra.

Legelőször Polónyi Géza panaszkodott azon, hogy egy régebbi interpellációjára még nem kapott választ, amire Balogh Jenő igazságügyminiszter kijelentette, hogy Polónyi interpellációjának tárgya nem birt olyan jelentőséggel, hogy arra sürgősen válaszolni kelljen.

Ezután Apponyi Albert gróf interpellálta a miniszterelnököt a román tárgyalások dolgában, amire

Tisza István gróf nyomban válaszolt. A miniszterelnök kijelentette, hogy nem külpolitikai hatások alatt tárgyal a románokkal, hanem tisztán az ő egyéni nézete alapján, mert az a felfogása, hogy az országnak az érdeke, hogy békében éljen a nemzetiségekkel. Az eszmésere egyébként szigorúan a magyar nemzeti és állami egység alapján folvik.

A Ház a miniszterelnök válaszát tudomásul vette.

Utána Pallavicini Arthur örgróf nem találván egyéb tárgyat, hát amiatt interpellált, hogy Beöthy Pál elnök a trónörökös üdvözlése alkalmával szerinte nem megfelelő kifejezéseket használt.

Tisza István gróf miniszterelnök mindjárt kioktatta Pallavicinit, hogy ennél sokkal fontosabb dolgok vannak, sem hogy ilyen interpellációkkal foglalkozék.

A mai ülés. — Ujabb kizárások.

Budapest, jan. 15. (A „Torontál” eredeti távirata.) A mai ülést Beöthy Pál elnök d. e. fél 11 órakor nyitotta meg s előterjesztései után Szász Pál előadó terjesztette be a mentelmi bizottság javaslatát a tegnapi délutáni ülésen a bizottság elé utasított képviselőkről. A bizottság javaslata alapján a Ház Eitner Zsigmondot 15 napi, Horváth Gyula és Csuha István képviselőket pedig öt-öt napi kizárára ítélte.

Horváth és Csuha nem voltak jelen, Eitner Zsigmond pedig nem akart kimenni s csak akkor távozott, mikor a parlamenti örök jöttek érte. Ezért újra a mentelmi bizottság elé uta-

sitották, amely 1000 korona pénzbírsággal fogja sújtani.

Az ellenzéki rendetlenségeket elintézően, a Ház áttért

a sajtójavaslat tárgyalására,

amelyben ma elsőnek Eszterházy Móric gróf alkotmánypárti szerepelt s hosszan beszélt a javaslat ellen.

Utána

az igazságügyminiszter beszéde következett.

Balogh Jenő igazságügyminiszter beszédében részletesen reflektált a vitában elhangzott felszólalásokra s megvédte a maga álláspontját. A miniszter csodálkozását fejezte ki afölött, hogy elődje, Székely Ferenc igazságügyminiszter a javaslat ellen beszél, amikor éppen Székely Ferenc javaslatából vett át több olyan pontot, amelyet ma kifogásol. (Nagy derűtlenség.)

Az ülés folyik.

Délután 2 órakor az összejövetelenségi zsűrit sorsolják ki Farkas Pál ügyében.

A román tárgyalások.

A miniszterelnök nyilatkozata. — „A magyar ellenzék hazárdjátéka.“ — A Reichspost cikke.

Budapest, jan. 15. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Az ellenzék a miniszterelnöknek a románokkal folyó eszmecseréjét adáz dühvel igyekezik egyrészt kihasználni a maga politikai céljaira, másrészt meghiusítani Tisza István gróf sikerét a megegyezéssel. A román tárgyalások körül folyó harcnak két nevezetes momentumát kell most leszegeznünk.

Ezek egyike

a miniszterelnök nyilatkozata, amelyet tegnap tett s amelyről ma még a következőket jelentik:

A miniszterelnök tárgyalásai a románokkal.

Budapest, jan. 15. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Tisza István gróf miniszterelnök a képviselőház tegnapi ülésében úgy a Házat, mint az egész ország közvéleményét teljesen megnyugtatta afelől, hogy nemzetgyarapító és üdvös dolgot cselekszik, amikor a magyarországi románokkal eszmecserét folytat azok között a keretek között, melyeket tegnapi beszédében általában fixírozott. A miniszterelnök a folyamatban lévő tárgyalásokról részletesen ugyan még nem nyilatkozott, annyit azonban kijelentett, hogy a magyar állam nemzeti egységének alapján folytatja megbeszéléseit, melyek a magyarországi románok gazdasági és kulturális istápolását célozzák. A végén a hallgatóságnak az volt a benyomása, hogy Apponyi és Tisza felfogása a nemzeti-ségi kérdésben egyáltalában nem ellentétes s a különbség közöttük csak az, hogy Apponyi lehetetlennek tart a maga elvi alapján bármely eredményt is elérni tárgyalások útján, holott a kormányelnök fáradozásai is mutatják, hogy ezt kizártnak nem tartja. A közvélemény mindenestre teljes nyugalommal várja a tárgyalások befejezését, mert a kormányelnök tegnapi nyilatkozatai után még inkább megerősödött az a felfogás, hogy nemzeti egységünket veszedelem nem fenyegeti ott, ahol Tisza István hazafisága keresi a megértést a nemzetiségekkel.

A másik nevezetes momentum

a Reichspost cikke — „A magyar ellenzék hazárdjátéka“

cimen, amelyről ez a jelentés szól:

Budapest, jan. 15. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Politikai körökben élénk feltűnést kelt a „Reichspost“ mai

cikke, mely ezen cím alatt „A magyar ellenzék hazárdjátéka“ lesújtó ítéletet mond a magyar ellenzék magatartásáról, melyet most készül megkoronázni azzal, hogy megnehezíteni igyekszik a magyar kormányra a románokkal való megegyezést azzal a híreszteléssel, hogy Ferenc Ferdinánd trónörökös Tisza megegyezését a románokkal ellenzi. A Reichspost ostoba fogásnak nevezi ezt s kiemeli, mily nagy melegséggel érdeklődik a trónörökös a román nép és annak helyzete iránt, aki ennél fogva nem is kívánhatja, hogy a megegyezés érett megfontolás nélkül márholnapra jöjjön létre. Nyilvánvaló, hogy a magyar ellenzék a béketárgyalásokat azért gyanúsítja meg, hogy ezen híresztelések piszkos hullámaiban elpusztuljon a magyarok és románok közötti megegyezés és Tisza miniszteriuma megfosztassék egy ilyen politikai tett sikerétől. A Reichspost szerint ha az ellenzéknek sikerül a megegyezést meghiusítani, az messze visszavetné az ország belső konszolidációját és a magyarság állandó politikai elszigeteléséhez vezetne. Még a németekkel való barátkozás sem bírhat értékkel, ha együtt jár a többi nemzetiségekkel való viszálykodással. Az ellenzék hazárdjátékot üz saját nemzetének boldogságával, amikor a magyar-román megegyezés ellen dolgozik. A hazardőrök a polgári életben becsukják, a politikai életben a hazaárulók pellengéjére valók.

KIHALLGATÁSOK A KIRÁLYNÁL.

Budapest, jan. 15. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Bécsből sürgönyzik, a mai általános kihallgatások során a király fogadta Terstyánszky budapesti hadtestparancsnokot és Glukovszky volt lengyel minisztert.

EGY VOLT FŐISPÁN HALÁLA.

Budapest, jan. 15. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Hódmezővásárhelyről sürgönyzik, Spilka Antal nyugalmazott főispán, az ottani munkapárt elnöke tegnap meghalt.

KOSSUTH FERENC ÁLLAPOTA.

Budapest, jan. 15. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Kossuth Ferenc állapotában ma ismét némi javulás történt, úgy, hogy remény van rá, hogy Kossuth fölgógyul.

A SZERB KIRÁLY KÜLFÖLDI LÁTOGATÁSA.

Budapest, jan. 15. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Belgrádból sürgönyzik, a szerb kormány tárgyalásokat folytat több európai állam kormányával aziránt, hogy Péter szerb király az illető államok fejéinél látogatásokat tehessen.

SZÁZEZER EMBERT PUSZTÍTOTT EL A FÖLDRENGÉS.

Budapest, jan. 15. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Londonba érkezett jelentések

szerint legutóbb a japán Sakurama szigeten kitört tűzhányó és az ezzel kapcsolatosan előfordult földrengés alítólag százezer embert pusztított el.

AZ ÉRTÉKTŐZSDE.

Budapest, jan. 15. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A mai értéktőzsdén a déli zárlatkor a vezető értékek árfolyama a következő volt: Magyar Hitel 837.50, Osztrák Hitel 633.50, Koronajáradék 82.60, Osztrák-Magyar Államvasut 711.—, Jelzáloghitelbank 433.50, Leszámitoló Bank 517, Hazai Bank 288, Magyar Bank 526.50, Kereskedelmi Bank 3800, Rimamurányi 636.50, Salgótarjáni 736, Általános Köszénbánya 1008, Közúti Vasut 615.50, Vilamos Vasut 314.—, Adria —.—

TŐZSDE.

(Árak 50 kilogrammonként.)

Buza (áprilisra)	11:52
Buza (októberre)	10:69
Rozs (áprilisra)	8:83
Rozs (októberre)	8:45
Zab (áprilisra)	7:70
Zab (októberre)	7:65
Tengeri (májusra)	6:62

Hirdetések.

Butorozott szoba kiadó
Melencei-utca 24. sz. alatt.

Ugyanott az illető teljes ellátásban is részesülhet.

93-22

Biztosítási üzletszerzők felvételnek

egy, az összes ágazatokat művelő, igen jól beszervezett biztosító-társaságnál. Javadalmazás: fix járandóságon kívül napidíj és jutalék. Csak feltétlen megbízható produktív erők küldjék be ajánlataikat, referenciák, fizetési igényeik és kilátásba helyezhető produkció megjelölése mellett „Véglegesítés esetén nyugdíjjogosultság“ jellegre

Engel hirdetési irodájába Temesvár.

102-21

Egészségéről van szó!

Igyék naponta 1—2 palack

Szt István dupla malátasört

A söriparban korszakot alkotó a Kőbányai Polgári Serfőzde ezen világhírű söre, amelyet ma már minden országban utánoznak. Nemesak a legelvezetesebb üdítő ital, de csodálatos gyógyhatása is van idegesség-, étvágyhiány, vérszegénység-, álmatlanság-, tüdő- és gyomorbetegségeknél; állandó lábbadozó betegeknek és szoptatóknak is. Ajánlja: Noorden tanár Bécsben; Koranyi tanár Budapesten; Glax tanár Abbáziában és számos más szaktekintély. Bécs város kényes izlésű közönsége évenként két millió palacknál többet fogyaszt ezen magyar sörből.

39-92

Kapható minden fűszer- és csemegeüzletben és jobb kávéházban.

Főraktár: Hiller, Steinitzer és Társainál, Nagybecskerekén.

Wotan

Lámpa

A legjobb és a legtartósabb drótzálas lámpa. Huzott drótzálassal 75% árammegtakarítás.

Kapható villanszerelési üzletekben, villanytelepeken és a MAGYAR SIEMENS-SCHUCKERT-MŰVEK-nél, Budapest, VI., Teréz-körút 36. Gyár-utca 13.

Első Torontálszécsányi Takarékpénztár mint Részvénytársaság zárszámadása 1913-ik évre.

Ugyon.		Mérleg-számla.		Teher.	
Pénzkészlet	31910	88	Részvénytőke	200000	—
Leszámitolt váltók	1802844	90	Tartalékalap	165000	—
Előlegek	420	—	Torontálszécsányi szegény-alap	270	—
Ingatlanok	71468	83	Betétek	1142966	81
Intézeti ház	18200	—	Visszleszámitolt váltók	357013	—
Felszerelés	1400	—	Átmeneti kamatok	22690	—
Átmeneti kamatok	2380	—	5% alapszabályszerüleg a tar-		
Girószámlai követelés, Osztrák-			talékalaphoz	2182	52
Magyar-Banknál	835	09	Tiszta nyereség	41467	92
Követelés más pénzüzeteknél	2130	55		43650	44
	1931590	25		1931590	25

Tartozik.		Nyereség- és veszteség-számla.		Követel.	
Betési kamatok	60570	91	Nyereség áthozat 1912. évről	3379	80
Betési kamatadó	6057	09	Váltóleszámitolási kamatok és		
Adó és illetékek	11729	60	díjak	165883	42
Adományok	100	—	Ingatlanok jövedelme	3496	—
Visszleszámitolási kamatok	31386	03	Intézeti ház jövedelme	1040	—
Lakbér	800	—			
Üzleti költségek	2914	95			
Leírások: a felszerelésből	200	—			
a kétes követelésekből	470	20			
Felügyelő-bizottsági tiszteletdíj					
Jelenléti jegyek	800	—			
Tiszti fizetések	2880	—			
Tiszta nyereség	12240	—			
	43650	44			
	173799	22		163799	22

Torontálszécsány, 1913. évi december hó 31-én.

A könyvelőség: Sabarich Antal s. k.

Az igazgatóság:

Probst István s. k. vezérigazgató. Feimer István s. k. Kindl Miklós s. k. Probst Károly s. k. Klopp István s. k.
Feimer Miklós s. k. Feimer Jakab János s. k. Probst Alfréd s. k. Probst Ernő s. k.

Fenti mérleg-, nyereség- és veszteség-számlát megvizsgáltuk, a fő- és mellékkönyvekkel mindenben megegyezőnek találtuk.

Torontálszécsány, 1914. évi január hó 11-én.

A felügyelő-bizottság:

Franz J. L. s. k. elnök. Szilber Gyula s. k. Kindl János s. k.

Tisztelt közgyűlés! A kereskedelmi törvény és intézeti alapszabályok értelmében az „Első Torontálszécsányi Takarékpénztár mint Részvénytársaság” ügykezelését az elmúlt évben ellenőriztük és tisztelettel jelentjük, hogy mindent megfelelő rendben találtunk. Az 1913. évi mérleg- és nyereség- és veszteség-számla minden tételét megvizsgáltuk, helyesnek és az intézet fő- és mellékkönyveivel, valamint az 1913. évi december 31-én felvett leltárral megegyezőnek találtuk; miért is hozzájárulunk az igazgatóságnak a nyereség felosztására vonatkozó indítványához. Egyben kérjük az elmúlt üzletévre az igazgatóságnak, valamint nekünk is a felmentvényt megadni sziveskedjék.

Torontálszécsány, 1914. évi január hó 11-én.

A felügyelő-bizottság:

Franz J. L. s. k. elnök. Szilber Gyula s. k. Kindl János s. k.